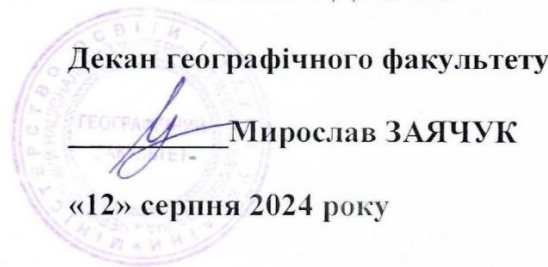

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет
(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ЗАГАЛЬНЕ ЗЕМЛЕЗНАВСТВО
(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова
(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Геосистеми та георизики
(назва програми)

Спеціальність 103 - Науки про Землю
(вказати: код, назва)

Галузь знань 10 - Природничі науки
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший, бакалаврський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2024рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Загальне землезнавство»
(назва навчальної дисципліни)

складена відповідно до освітньо-професійної програми Геосистеми та георизики, спеціальності 103 «Науки про Землю», галузі знань 10 «Природничі науки», затверджено Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол №6 від 31 травня 2021 року).

Розробники: Рідуш Б.Т., проф., д.геогр.н., Холявчук Д.І., доцент, к. геогр.н.,
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з Гарантом ОПП «Геосистеми та георизики»

Гарант ОПП «Геосистеми та георизики» Сергій КИРИЛЮК

і затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

проф. Богдан РІДУШ

Схвалено методичною радою інституту / факультету

Протокол №1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

♥Рідуш Б.Т., Холявчук Д.І., 2024 рік

1. Мета навчальної дисципліни.

Метою викладання загального землезнавства є вивчення загальних природних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування географічної оболонки Землі та з'ясування ролі у цих процесах людини.

Завдання

1) сформувані у студентів чіткі поняття і уявлення про сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі, основні закономірності існування та розвитку географічної оболонки Землі, її динаміки, компонентів, історії розвитку.

2) навчити студентів пояснювати процеси та явища в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля;

3) навчити студентів синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, півкуль (гіпсометричний, тектонічний, геологічний, кліматичний, ґрунтів, рослинності, природних поясів і зон та ін.), аналізувати картографічні та статистичні матеріали, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми для виявлення загальногеографічних закономірностей;

4) навчити застосовувати знання загальних закономірностей Землі при вивченні компонентних дисциплін, географії материків, океанів, країн.

Пререквізити. Немає.

2. Результати навчання

Загальні компетентності: 1) здатність розуміти предметну область та професійну діяльність з огляду на завдання та практичне значення землезнавства і наук про Землю; 2) здатність працювати в команді презентуючи спільні пошукові роботи, під час дискусії, 3) здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел формуючи джерельну базу землезнавчих знань та окремих лабораторних робіт і завдань, 4) здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, пов'язаними із постійним прогресом наук про Землю.

Спеціальні (фахові) компетентності: 1) здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку і складу географічної оболонки; 2) здатність застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні географічної оболонки і її складових, 3) здатність аналізувати склад і будову сфер географічної оболонки (відповідно до спеціалізації) на глобальному рівні; 4) здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення явищ і процесів на глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

1) визначати сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі;

2) основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля.

вміти:

3) синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел.

4) зчитувати інформацію, відображену на картах світу, півкуль (гіпсометричний, тектонічний, геологічний, кліматичний, ґрунтів, рослинності, природних поясів і зон та ін.),

5) будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми для виявлення загальногеографічних закономірностей;

б) застосовувати знання загальних закономірностей Землі при вивченні компонентних дисциплін, географії материків, океанів, країн.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОП «Геосистеми та георизики»:

ПРО1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.

ПРО6. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.

ПРО7. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.

ПРО10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПРО12. Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Загальне землезнавство</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	1	1	5	150	3	30			45	75		Іспит

3.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Вступ. Основні умови та фактори існування та розвитку географічної оболонки												
Тема 1. Система географічних наук. Об'єкт, предмет та методи дослідження.	13	2		4		7	0	0					0

Тема 2. Історія розвитку та методологічні засади загального землезнавства.	13	2		4		7	0	0		0		0
Тема 3. Астрономічні умови розвитку Землі та географічної оболонки	13	2		4		7	0	0				0
Тема 4. Рухи Землі у Всесвіті	15	4		4		7	0			0		0
Тема 5. Геофізичні умови розвитку ГО та енергетика Землі	15	4		4		7	0					0
Разом за змістовим модулем 1	69	14	0	20	0	35	0	0		0		0
Змістовий модуль 2. Еволюція, структура та динаміка Землі та ГО												
Тема 6. Еволюція Землі та її ГО	14	4		4		6	0	0		0		0
Тема 7. Загальні риси структури ГО. Геосфери	14	4		4		6	0	0		0		0
Тема 8. Основні ендогенні та екзогенні процеси	13	2		4		7	0	1				0
Тема 9. Кругооберти Землі	13	2		4		7	0					0
Тема 10. Ландшафтна сфера Землі	13	2		4		7	0	0				0
Тема 11. Динаміка ГО та роль у ній людини	14	2		5		7	0	0				0
Разом за змістовим модулем 2	81	16	0	25	0	40	0	0		0		0
Усього годин	150	30		45		75	0	0		0		0

3.3. Теми (ключові питання) семінарських занять

Не передбачено

3.4. Теми (ключові завдання) практичних занять

Не передбачено

3.5. Теми (ключові завдання) лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Історія розвитку знань про Землю.	3	3
2	Астрономічні умови розвитку Землі та географічної оболонки	3	3
3	Фізико-географічні об'єкти Європи. Онлайн-карти номенклатури	2	2
4	Будова і розміри Землі	3	3
5	Фізико-географічні об'єкти Азії. Онлайн-карти номенклатури	4	4
6	Річне обертання Землі та його наслідки.	2	2
7	Фізико-географічні об'єкти Африки. Онлайн-карти номенклатури	2	2
8	Фізико-географічні об'єкти Америки. Онлайн-карти номенклатури	2	2
9	Фізико-географічні об'єкти Австралії, Океанії та Антарктиди. Онлайн-карти номенклатури	2	2
10	Землетруси та вулкани світу	2	2
11	Фізико-географічний комплексний профіль.	5	5

3.6. Тематика індивідуальних завдань

Не передбачено

3.7. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Форми контролю	Кількість балів
1	Розвиток наук про Землю в ХХІ столітті	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
2	Математичні методи у науках про Землю	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
3	Геоінформаційні системи та їх застосування у науках про Землю.	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
4	Теорії походження Всесвіту і Сонячної системи	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
5	Історія розвитку Землі упродовж геологічних періодів.	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
6	Система загальної циркуляції поверхневих шарів вод Світового океану	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
7	Літосфера	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1

8	Гідросфера. Кріосфера	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
9	Атмосфера і	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
10	Біосфера. Екологічні кризи минулого	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1
11	Баланс CO ₂ в географічній оболонці	Онлайн-опитування Kahoot, menti.me, коментування ютуб-відео Контрольна робота	1

3.8. Методи навчання

- словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо);
- лабораторні заняття;
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо);
- робота з книгою: навчально- методичною, науковою;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні, ютуб канал кафедри)
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	“Відмінно” – студент детально знає теоретичний матеріал та матеріал з лабораторних занять, уміє давати визначення основних понять, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією. Студент визначає сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; пояснює основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторі диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля, вміє синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, аналізувати картографічні та статистичні матеріали, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. На запитання викладача за програмою курсу відповідає не вагаючись. Виконав всі види лабораторних робіт. Опрацював теми для самостійного вивчення.
80-89	Добре	B	Дуже добре	“Дуже добре” – студент знає теоретичний матеріал, виконав практичні

			(вище середнього рівня з кількома помилками)	роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять. Студент здебільшого визначає сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; пояснює основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля, вміє синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, аналізувати картографічні та статистичні матеріали, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. На запитання відповідає. Виконав всі лабораторні роботи та ІНДЗ.
70–79		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	“Добре” – Все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику, виконує завдання викладача. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить правильні рішення. При повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Виконав всі лабораторні роботи.
60–69	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	“Задовільно” – знає основні теоретичні положення, виконав більшу частину практичних. Орієнтується у сучасній системі географічних наук; історії розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; основних закономірностях процесів та явищ в географічній оболонці; чинниках, що визначають на просторову диференціацію ГО; може знайти географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. Відповідає на переважну частину запитань викладача.
50–59		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	“Достатньо” – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав більшу частину практичних робіт. Має уявлення про сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля, географічну інформацію з різноманітних джерел, може зчитати інформацію, відображену на картах світу, з допомогою будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. На половину запитань викладача відповідає.
35–49	Незадовільно	FX	Незадовільно	“Незадовільно” – не виконані вимоги для оцінки “достатньо”, але студент

			(з можливістю повторного складання)	виконує додаткові завдання в межах програми курсу.
--	--	--	-------------------------------------	--

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		

5. Засоби оцінювання

Результати навчання	Засоби оцінювання
визначати сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі;	Аналітична письмова робота, інтелект-карти
обговорювати основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля.	термінологічний словник, тести, та контрольні завдання аналітичного та проблемного змісту
синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел. Зчитувати інформацію, відображену на картах світу, півкуль (гіпсометричний, тектонічний, геологічний, кліматичний, ґрунтів, рослинності, природних поясів і зон та ін.). Аналізувати картографічні та статистичні матеріали,	Усні доповіді-повідомлення, опитування з використанням карт на знання фізико-географічних об'єктів та процесів глобального та регіонального характеру, коментарі-зворотний зв'язок до навчальних відео
будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми для виявлення загальногеографічних закономірностей	фізико-географічні профілі, онлайн-карти
застосовувати знання загальних закономірностей Землі при вивченні компонентних дисциплін, географії материків, океанів, країн.	практичні розрахункові роботи

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: усні й письмові відповіді на питання, письмові відповіді на поточний тестовий контроль; перевірка виконання завдань (здійснення аналізу графіків, картосхем, побудова схем, розв'язування задач, презентації), ходу самостійної роботи, контрольні й модульні письмові роботи.

Тестовий контроль здійснюється за допомогою набору стандартизованих завдань, які дають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами, виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Самостійна робота виконується у формі анотацій, презентацій та ілюстративних матеріалів (у електронній формі, на паперових носіях), що унаочнюють окремі питання курсу-контрольні роботи;

Форма підсумкового контролю: екзамен.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна)

1. Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнаство. Київ : Либідь, 2000. 464 с.
2. Загальне землезнаство. Книга 1 : навчальний посібник / авт.-уклад. О. Д. Лаврик. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. 112 с.
3. Медина В.С. Основи загального землезнаства. — К.: Вища шк., 1974. — 230 с.
4. Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнаство : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2008. 342 с.
5. Brannen P. The Ends of the World: Supervolcanoes, Lethal Oceans, and the Search for Past Apocalypses. Ecco. 2017. 256 p.
6. Bryson B. A Short History of Nearly Everything. Broadway Books, 2004. 544 p.
7. Hazen R. M. The Story of Earth: The First 4.5 Billion Years, from Stardust to Living Planet. Viking press, 2012. 320 p.
8. Kolbert E. The Sixth Extinction: An Unnatural History. Henry Holt and Co, 2014. 336 p.

5.2. Допоміжна

9. Allaby M., 2008. Dictionary of Earth Sciences, Oxford University Press, ISBN 978-0-19-921194-4
10. Korvin G., 1998. Fractal Models in the Earth Sciences, Elsevier, ISBN 978-0-444-88907-2
11. Tarbuck E. J., Lutgens F. K., and Tasa D., 2002. Earth Science, Prentice Hall, ISBN 978-0-13-035390-0
12. Gabler R.E., Petersen J.F., Trapasso L.M. Essentials of Physical Geography, Thompson Brooks/Cole, 2007.
13. Кирилюк, С.М. (2020). Природа Венери: навчальний посібник. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2020. 160 с.
14. Кирилюк, С.М. Природа Марса : навчальний посібник. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2018. 96 с.
15. Кирилюк, С.М., Кирилюк, О.В. Природа Меркурія : монографія. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2019. 344 с.
16. Кирилюк, С.М., Кирилюк, О.В., Гречак, Ю., Сікорська, В. (2017). Географічні аспекти вивчення природи Венери. Науковий вісник Чернівецького університету, Географія, 785. С. 14-21.
17. Kyryliuk S., Kholiavchuk D. Geographic envelope of the Moon and the identification of Moon landscapes with the use of the axiomatic method. Open Astronomy, 26(1). 2017. P. 48–61. DOI: <https://doi.org/10.1515/astro-2017-0010>.

6. Інформаційні ресурси

1. ArcGIS Online. URL: <https://www.arcgis.com/index.html>
2. Ютуб-канал кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії «Цілоком природно». URL: https://www.youtube.com/channel/UCx0L2CpDY9hBhvlZD4W_tQ
3. Earth Data. URL: <https://urs.earthdata.nasa.gov/>
4. Earth Explorer. URL: <https://earthexplorer.usgs.gov/>